

LANDSCAPING AND URBAN PLANNING

Delia - Georgiana SEMENESCU

Lecturer, Ph D,

”Constantin Brâncuși” University of Târgu Jiu

ABSTRACT:

THE STATE IS THE MAIN POLITICAL INSTITUTION OF THE SOCIETY. APPEARED ALMOST SIX MILLENNIA AGO IN THE ANCIENT EAST (EGYPT, BABYLON, CHINA, INDIA), THE STATE CONTINUES TO BE THE INSTRUMENT OF SOCIAL LEADERSHIP TODAY, AND DEBATES ABOUT ITS NATURE, FUNCTIONS, MECHANISM AND FORMS POLARIZE THE ATTENTION OF LARGE CIRCLES OF SPECIALISTS IN THE FIELD POLITICAL SCIENCE, SOCIOLOGY, LAW¹.

KEYWORDS: TERRITORY, STATE, SPATIAL PLANNING, URBAN PLANNING.

Statul reprezintă principala instituție politică a societății, care exercită puterea suverană, asigurând organizarea și conducerea societății prin prerogativa pe care o are de a elabora și aplica dreptul, a cărui respectare o poate garanta prin forța sa de constrângere².

Apariția statului este rezultatul unor prefaceri social – istorice. Spre deosebire de organizarea socială pre-statală, în care domina criteriul legăturilor de sânge, statul adoptă un alt criteriu, cel teritorial. Teritoriul capătă semnificația unui criteriu politic. În legătură cu un anumit teritoriu, statul își stabilește legăturile cu cetățenii, își structurează aparatul (mecanismul) său și își dimensionează suveranitatea. Disputele între state – care iau adesea forma războiului – au drept obiect acapararea de teritorii, de prizonieri (transformați în sclavi), de bogății aflate pe acele teritorii³.

Teritoriul a fost de multe ori motivul de împăcare sau, dimpotrivă, de dispute, dintre popoare sau comunități de oameni, ajutând la identificarea problemelor politice sau sociale și, cel mai important, la rezolvarea acestor probleme. De aceea, în ultimii ani, când problema disputelor teritoriale este pe cale să dispară, dar nu în totalitate, s-a pus problema dezvoltării teritoriale, a factorilor decizionali, a elementelor pe care le implică, a mecanismelor angrenate într-un astfel de concept, de noutate și de finalitate.

Dezvoltarea teritorială este procesul de transformare a geografiei teritoriilor locuite (elemente fizice: infrastructură, peisaj, orașe, dar și structura teritorială și distribuția geografică a populației și activităților umane). Dezvoltarea teritorială este un concept comprehensiv folosit, de asemenea, ca obiectiv al politicilor publice: nu se urmărește numai

¹ Nicolae Popa, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 5, revizuită și adăugită, Editura C. H. Beck, București, 2014, p. 79.

² Costică Voicu, Adriana Camelia Voicu, *Teoria generală a dreptului*, revăzută și actualizată, Editura Universul Juridic, București, 2013, p. 81.

³ Nicolae Popa, *op. cit.*, p. 81.

creșterea economică în regiunile respective, ci și durabilitatea, cu aspectele sale economice, sociale, de mediu și culturale. În actualul context european caracterizat de rate de creștere scăzute și dezechilibre regionale accentuate, dezvoltarea teritorială a devenit o prioritate generală în vederea îmbunătățirii serviciilor și gradului de ocupare și în vederea reducerii dezechilibrelor teritoriale¹.

Activitățile derulate urmăresc dezvoltarea durabilă, echilibrată a teritoriului național, întărirea coeziunii economice, sociale și teritoriale, creșterea policentrică echilibrată a așezărilor umane, protejarea și promovarea patrimoniului național, precum și creșterea calității locuirii în cadrul așezărilor umane².

Astfel, conform art. 1 alin. (1) din Legea nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul³ teritoriul României este parte a avuției naționale de care beneficiază toți cetățenii țării, inclusiv prin gestionarea proceselor de dezvoltare prin activitățile de amenajare a teritoriului, urbanism sau de dezvoltare urbană durabilă ale autorităților publice centrale și locale.

În ultimii ani legislația românească din domeniul amenajării teritoriului și urbanismului a încercat să țină pasul cu transformările sociale și politice prin care a trecut România, să integreze acest domeniu alături de toate celelalte în angrenajul dezvoltării societății în ansamblul său.

În vederea asigurării dezvoltării echilibrate, coerente și durabile a teritoriului național, autoritățile administrației publice locale – care sunt gestionarul și garantul acestei avuții, în limitele competențelor legale - își armonizează deciziile de utilizare a teritoriului, în temeiul principiilor descentralizării, autonomiei locale și deconcentrării serviciilor publice [art. 1 alin. (2) și (3) din Legea nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul].

Statul are dreptul și, totodată obligația de a asigura, prin activitatea de urbanism și de amenajare a teritoriului, condițiile de dezvoltare durabilă și respectarea interesului general, potrivit legii. Activitatea de urbanism și de amenajare a teritoriului sunt asigurate prin intermediul autorităților publice care au toate pârghiile de realizare a acestei activități: legislație, mijloace, resurse [alin. (4)].

Prin legislația adoptată în ultimii 30 de ani s-a urmărit, totodată, integrarea și a acestui domeniu vast, care cuprinde noțiuni tehnice, juridice și economice la un loc, în legislația românească a secolului 21, o legislație de perspectivă, ancorată profund în legislația europeană de azi.

Gestionarea spațială a teritoriului urmărește să asigure indivizilor și colectivităților dreptul de folosire echitabilă și responsabilitatea pentru o utilizare eficientă a teritoriului, condiții de locuire adecvate, calitatea arhitecturii, protejarea identității arhitecturale, urbanistice și culturale a localităților urbane și rurale, condiții de muncă, de servicii și de transport ce răspund diversității nevoilor și resurselor populației, reducerea consumurilor de energie, asigurarea protecției peisajelor naturale și construite, conservarea biodiversității și crearea de continuități ecologice, securitatea și salubritatea publică, raționalizarea cererii de deplasări [alin. (5)].

Potrivit art. 2 alin. (1) din Legea nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul gestionarea spațială a teritoriului țării constituie o activitate obligatorie, continuă

¹ <https://www.mdrap.ro/dezvoltare-teritoriala/prezentare-general-a-domeniului>.

² <https://www.mdrap.ro/dezvoltare-teritoriala/prezentare-general-a-domeniului>.

³ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 373 din 10 iulie 2001, cu modificările și completările ulterioare.

și de perspectivă, desfășurată în interesul colectivităților care îl folosesc, în concordanță cu valorile și aspirațiile societății și cu cerințele integrării în spațiul european.

Gestionarea spațială a teritoriului asigură indivizilor și colectivităților dreptul de folosire echitabilă și responsabilitatea pentru o utilizare eficientă a teritoriului, aceasta realizându-se prin intermediul amenajării teritoriului și al urbanismului. Amenajarea teritoriului și urbanismul constituie ansambluri de activități complexe de interes general ce contribuie la dezvoltarea spațială echilibrată, la protecția patrimoniului natural și construit, la îmbunătățirea condițiilor de viață în localitățile urbane și rurale, precum și la asigurarea coeziunii teritoriale la nivel regional, național și european [alin. (2 și 3)].

Articolele 3 și 4 din lege definesc *activitatea* de amenajare a teritoriului și de urbanism.

Astfel, activitatea de amenajare a teritoriului trebuie să fie:

- globală, urmărind coordonarea diferitelor politici sectoriale într-un ansamblu integrat;
- funcțională, trebuind să țină seama de cadrul natural și construit bazat pe valori de cultură și interese comune; prospectivă, trebuind să analizeze tendințele de dezvoltare pe termen lung a fenomenelor și intervențiilor economice, ecologice, sociale și culturale și să țină seama de acestea în aplicare;
- democratică, asigurând participarea populației și a reprezentanților ei politici la adoptarea deciziilor [art. (3)], iar urbanismul trebuie să reprezinte o activitate:

a) operațională, prin detalierea și delimitarea în teren a prevederilor planurilor de amenajare a teritoriului;

b) integratoare, prin sintetizarea politicilor sectoriale privind gestionarea teritoriului localităților;

c) normativă, prin precizarea modalităților de utilizare a terenurilor, definirea destinațiilor și gabaritelor de clădiri, inclusiv infrastructura, amenajări și plantații.

În același timp, art. 5 alin. (1) prevede că activitatea de amenajare a teritoriului și de urbanism trebuie să se desfășoare cu respectarea autonomiei locale, pe baza principiului parteneriatului, transparenței, descentralizării serviciilor publice, participării populației în procesul de luare a deciziilor, precum și al dezvoltării durabile, conform cărora deciziile generației prezente trebuie să asigure dezvoltarea, fără a compromite dreptul generațiilor viitoare la existență și dezvoltare proprie.

Autoritatea publică are responsabilitatea dezvoltării armonioase a teritoriului/teritoriilor aflat/aflate în raza sa de competență. În acest scop, operatorii economici sau instituțiile care dețin imobile, instalații și/sau echipamente de interes public ori care prestează un serviciu public au obligația de a pune la dispoziția autorității publice, cu titlu gratuit, la solicitarea acesteia, în termen de 15 zile, informațiile necesare în acțiunile de planificare a dezvoltării teritoriului a localității în cauză [alin. (5)].

De întreaga activitate de amenajare a teritoriului și de urbanism răspund, conform legii, autoritățile administrației publice centrale și locale [art. (6)].

Amenajarea teritoriului ca și concept a apărut în perioada interbelică, însă amenajarea teritoriului ca practică este mult mai veche¹. Amenajarea teritoriului în sensul modern al

¹ http://www.cse.uaic.ro/fisiere/Documentare/Suporturi_curs/III_Planificare_si_amenajare.pdf - Prof.dr. Corneliu IAȚU *Planificare și amenajare teritorială* - Imperiul Roman a construit o rețea de drumuri imensă (peste 35.000 km) care asigura legăturile cu spațiile mai îndepărtate sau mai apropiate de Roma, romanii fiind cunoscuți de altfel ca și constructori redutabili. De aici și expresia « Toate drumurile duc la Roma ». Aceste drumuri rezistau și 100 de ani fără a avea nevoie de reparații, unele dintre ele descoperindu-se și astăzi în stare bună. Lățimea lor era variabilă între 1 și 7 metri.

conceptului își are originea de prin anii 1930, trei fiind țările cu astfel de preocupări: Uniunea Sovietică (dezechilibrele economice dintre partea europeană și cea asiatică), Italia (reducerea disparităților dintre Nordul puternic industrializat și Mezzogiorno agricol sărac) și Marea Britanie (scoaterea din criză a regiunilor cu o veche industrializare). De fapt, exemplele celor trei țări scot în evidență tocmai trei din preocupările politicilor de amenajare a teritoriului: dezvoltare (inclusiv economică), diminuarea disparităților regionale, scoaterea din criză prin reconversie a regiunilor industriale aflate în declin. În concepția unor dicționare, «amenajarea teritoriului este arta sau tehnica de a dispune oamenii și activitățile lor în spațiu» (Wikipedia). Altele sunt mai plastice, amenajarea teritoriului fiind văzută ca o politică și mijloacele prin care este vizată o utilizare economică și umană mai rațională a spațiului geografic” (codul de urbanism marocan).

Amenajarea teritoriului constituie un ansamblu de acțiuni și de intervenții, politice sau tehnice, voluntare și concertate, care vizează să asigure, cu ordine și în timp, o repartitie adecvată a populației, construcțiilor, activităților economice și echipamentelor de infrastructură asupra unui teritoriu, ținând cont de constrângerile naturale, antropice și strategice (P. Merlin, 1988). Alte definiții consideră amenajarea teritoriului ca fiind o geografie prospectivă și deliberată a așezărilor umane (P. Randet) sau remodelarea structurii și „feței” unei țări (Charles de Gaulle, 1961).

După legea privind Planul Național de Amenajare a Teritoriului Național, amenajarea teritoriului este un ansamblu de activități complexe, cu caracter global și interdisciplinar, care pe baza principiului dezvoltării durabile, se desfășoară de la nivelul local (comunal, intercomunal) la nivel național.

Charta europeană a amenajării teritoriului adoptată la Torremolinos (20 mai 1983) definește într-o manieră științifică dar și politică noțiunea de “amenajare a teritoriului” ca fiind “expresia spațială a politicilor economice, sociale, culturale și ecologice a întregii societăți.” Tot în cadrul definiției mai largi se specifică că amenajarea teritoriului este “o disciplină științifică, o tehnică administrativă și o politică concepută ca o apropiere interdisciplinară și globală tinzând spre dezvoltarea echilibrată a regiunilor și organizarea fizică a spațiului după o concepție directoare”. Definițiile acestui concept ajuns disciplină abundă, numeroși autori dând diverse orientări în funcție de justificările sau de argumentațiile științifice ale eșafodajului științific pe care l-au construit. O singură definiție dintre acestea pare a fi destul de cuprinzătoare și anume cea a francezului Claudius-Petit, care în 1950 definea amenajarea teritoriului referindu-se la teritoriul francez ca “o căutare ... a unei mai bune repartitii a oamenilor în funcție de resursele naturale și activitățile economice”¹.

În ultimii 50 de ani statele lumii s-au implicat activ în tot ceea ce înseamnă dezvoltare – socială, durabilă, teritorială etc., astfel că au existat mai multe întâlniri internaționale, europene, regionale care au dezbătut pe larg astfel de probleme.

Una dintre principalele concluzii ale Conferinței HABITAT III, desfășurată la Quito, Ecuador, în octombrie 2016, a fost că ne aflăm într-un amplu și complex proces de schimbare. Globalizarea, contextul geo-politic, accesul la informație și dezvoltarea de noi canale de comunicare, creșterea conectivității și a mobilității persoanelor și bunurilor, precum și schimbarea profilului și a activităților economice au generat multiple provocări care au condus la rândul lor la modificarea modului de gândire, a așteptărilor și nevoilor locuitorilor și a investitorilor. Toate aceste energii și-au pus amprenta asupra modului de ocupare a

¹ http://www.cse.uaic.ro/fisiere/Documentare/Suporturi_curs/III_Planificare_si_amenajare.pdf, Corneliu IAȚU, *Planificare și amenajare teritorială*

teritoriului, teritoriul localităților din România înregistrând o dinamică accentuată în ultimii 25 de ani¹.

Pentru a capitaliza aceste energii într-un sens pozitiv și pentru ca autoritățile publice să poată oferi un răspuns eficient la aceste provocări, este necesar să se asigure o bună evidență teritorială. Prin urmare, pe lângă instrumentele deja lansate (Strategia de dezvoltare teritorială a României, aflată în curs de aprobare în Parlament, Observatorul teritorial, platformă digitală ce asigură accesul la date teritoriale), propunem acest raport, ce va fi prezentat anual, respectiv un raport privind starea teritoriului care oferă o modalitate de identificare a evoluției, tendințelor și schimbărilor din teritoriu, și reprezintă un prim pas în demersul de a identifica impactul teritorial al politicilor și programelor de finanțare, în special a celor cu finanțare națională².

BIBLIOGRAFIE

Popa Nicolae, Teoria generală a dreptului, Ediția 5, revizuită și adăugită, Editura C. H. Beck, București, 2014.
Voicu Costică, Voicu Adriana Camelia, Teoria generală a dreptului, revăzută și actualizată, Editura Universul Juridic, București, 2013.

http://www.cse.uaic.ro/fisiere/Documentare/Suporturi_curs/III_Planificare_si_amenajare.pdf Corneliu IAȚU, *Planificare și amenajare teritorială*.

<https://www.mdrap.ro/dezvoltare-teritoriala/-6997> - **RAPORTUL PRIVIND STAREA TERITORIULUI 2017**.

<https://www.mdrap.ro/dezvoltare-teritoriala/prezentare-general-a-domeniului>.

Legea nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 373 din 10 iulie 2001, cu modificările și completările ulterioare.

¹ <https://www.mdrap.ro/dezvoltare-teritoriala/-6997> - **RAPORTUL PRIVIND STAREA TERITORIULUI 2017**.

² <https://www.mdrap.ro/dezvoltare-teritoriala/-6997> - **RAPORTUL PRIVIND STAREA TERITORIULUI 2017**.